

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inzerat na vsi strani 90 K, na $\frac{2}{3}$ strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 30 K, na $\frac{1}{3}$ strani 15 K in na $\frac{1}{12}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 23. V Ljubljani, 15. decembra 1915. Letnik XXXII.

Obseg: Naznanilo kmetovalcem. — Kako stoji z modro galico za l. 1916. — Soseđa Razumnika konjereja. — Vojne zadeve. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Tržna poročila. — **Inserati.**

C. kr. kmetijska družba kranjska

kupuje semenski fižol do 1. januarja 1916. l. čez maksimalno ceno.

C. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani kupuje do 1. januarja 1916. l. lep semenski fižol priznanih dobrih vrst (zlasti izvorni ribniški fižol) po **50 K** za 100 kg brez vreče, postavljenega na kako kranjsko železniško postajo, torej za **10 K dražje** kakor je z ministrsko naredbo z dne 21. septembra 1915, drž. zak. št. 275., določena maksimalna cena.

Vsak pridelovalec priznane dobre vrste semenskega fižola *sme* namreč v zmislu ministrske naredbe z dne 30. oktobra 1915, drž. zak. št. 326., *prosto prodati* c. kr. kmetijski družbi kranjski svoj semenski fižol **čez** maksimalno ceno (ki znaša 40 K za 100 kg), ne da bi se posluževal posredovanja zavoda za promet z žitom ob vojni, vendar je zavezan prodano množino tekom treh dni naznaniti podružnici tega zavoda v Ljubljani.

Pravica proste prodaje semenskega fižola čez maksimalno ceno c. kr. kmetijski družbi kranjski velja le do 1. januarja 1916, zato je ponudbe opremljene z vzorcem, ki tehta najmanj 20 dek, **nemudno** družbi poslati.

Kmetijska družba kupi le lep, z roko prebran semenski fižol. Prodajalec se mora zavezati prodani semenski fižol hraniti do odpoklica (meseca marca do aprila 1916) in takrat odposlati blago, ki je popolnoma enako vzorcu. Kmetijska družba plača del kupnine takoj in ostanek pa kadar se fižol v Ljubljani prevzame in se dožene, da je popolnoma enak vzorcu.

C. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani.

Kako stoji z modro galico za l. 1916.

Vsled posebne ministrske naredbe je država pred nekaterimi meseci v prid vinogradništvu zasegla vse zaloge modre galice, ki so pa bile tako neznatne, da

prav nič ne štejejo napram ogromni potrebi. Samo v tustranski polovici Avstrije potrebujemo za škropljenje trt na leto 450 vagonov modre galice.

Ne da bi se trte dovolj proti peronospori škropile, se niti ne izplača z vinogradništvom baviti in ker ono

daje znamenit del kmetijske produkcije, zato kmetijsko ministrstvo posvečuje največjo pozornost vprašanju, kaj bo l. 1916. storiti, da se vinogradništvo navzlic velikemu pomanjkanju modre galice vendarle kolikor-toliko ohrani. Kmetijsko ministrstvo je vsled tega s kemijsko tvornico v Ustju na Češkem sklenilo pogodbo, da izdelata do časa škropljenja vsaj 90 vagonov modre galice ter ministrstvo posreduje, da dobi tvornica potrebne sirovine, predvsem potrebni baker. *90 vagonov modre galice je pa šele petina tiste, ki jo v Avstriji potrebujemo*, in je pri tem ogrska država skoraj brez vse galice. Kmetijsko ministrstvo bo teh 90 vagonov modre galice razmeroma porazdelilo na posamezne dežele in bo cena tej galici kake 3 K brez sodov ali vreč, in sicer na postaji v Ustju. Na Kranjskem utegne priti ta galica s stroški vred na 3:20 do 3:30 K kg. Nikakor pa *še ni gotovo*, če bo tvornica v Ustju res mogla pravočasno izdelati vso to galico in se lahko pripeti, da bo izdelana množina izdatno manjša in na vsak način bo nekaj te galice na razpolaganje šele od junija do avgusta, t. j. šele za drugo in nadaljno škropljenje trt, ter bodo vinogradniki v teh mesecih opravičeno v neprestanih skrbeh, če bo galica pravočasno doposлана.

Na Kranjskem potrebujemo povprečno na leto kakih 25 vagonov modre galice in *na podlagi te potrebščine bi imela dobiti kranjska dežela od kmetijskega ministrstva le kakih pet vagonov modre galice*, t. j. eno petino, kar je potrebuje, dočim si bo glede primanjkljaja na kak drug način pomagati. Modro galico, ki jo kmetijsko ministrstvo priskrbi in ki odpade na Kranjsko, dobi v razprodajo c. kr. kmetijska družba kranjska. Zastopnik kmetijske družbe kranjske, ki se je tozadevno v kmetijskem ministrstvu ustno pogajal, je pa obrazložil razmere in je povedal, da kranjska kmetijska družba velik del Štajerske preskrbuje z modro galico in tudi Primorsko, ki bo letos vsled vojnih razmer prav posebno odvisna od kranjske kmetijske družbe. Iz tega vzroka je kmetijsko ministrstvo obljubilo dati kranjski kmetijski družbi več kakor 5 vagonov modre galice in to z ozirom na dejstvo, ker je oddaja tudi svojim udom na Štajersko in Primorsko in ker ima naša kmetijska družba še posebej na Švedskem toliko kupljene modre galice, *da bo lahko sadostila vsem potrebam v slovenskih pokrajinah*.

Vsled objave kmetijskega ministrstva posameznim glavnim kmetijskim korporacijam, ki se pečajo z oddajo modre galice, so te korporacije pričele zbirati naročila na modro galico po dobre 3 K za kg iz tvornice v Ustju, a **vinogradniki so v zmoti, če menijo, da dobe celo priglášeno množino galice. Povsod bodo morali naročitve na modro galico od kmetijskega ministrstva skrčiti na dobro petino.** Časnikarska vest, da imajo na Štajerskem 80 vagonov modre galice od ministrstva na razpolaganje, je torej popolnoma neresnična, saj jo ima kmetijsko ministrstvo za celo državo samo 90 vagonov. Po našem računu utegne dobiti Štajerska le kakih 18 vagonov te domače galice po dobre 3 K za kg. Kdor se bo torej edinole na to galico zanašal, ta bo lahko doživel veliko prevaro in ob času škropljenja ne bo imel dovolj ali pa sploh nič galice, kajti pripetilo se bo marsikaj običajnega, kar prizadeti vinogradniški krogi že davno iz svoje izkušnje vedo.

Domače avstrijske modre galice bomo torej imeli l. 1916. le nekako za peti del naše cele potrebščine na razpolaganje, a za primanjkljaj bo s tujo galico

poskrbeti. *Kmetijska družba kranjska je za kranjsko deželo in za svoje ude na Štajerskem in Primorskem že poskrbela ter je v to svrho kupila na Švedskem 20 vagonov modre galice.* Pri dobavi te švedske modre galice so pa velike težkoče in veliki stroški. Švedska država je namreč prepovedala izvoz modre galice in nemška država pa prevoz skozi Nemčijo. Ta izvoz in prevoz je bilo šele izposlovati in po velikem trudu se je kmetijski družbi posrečilo dobiti dovoljenje za izvoz iz Švedske in prevoz skozi Nemčijo za 10 vagonov, ki so 2. decembra t. l. odšli iz Stockholma na Švedskem. To modro galico je kmetijska družba kupila v pričetku meseca oktobra po 220 švedskih kron za 100 kg ter je morala denar takoj pri banki v Hamburgu založiti, ki se bo tvrdki na Švedskem izplačal, ko ona banki predloži vse listine od parnika, ki je prevzel prevoz blaga v Stetin v Nemčijo. Ta cena samanasebi ne bi bila tako visoka, a visoka veljava švedskih kron napram avstrijskim, ki od dne do dne rase, kupljeno švedsko modro galico močno podraži. Kmetijska družba je poslala banki v Hamburg nemške marke in takrat je stala švedska krona 129 nemških vinarjev, ko je pa družba kupila pretekle dni efektivne švedske krone, jih je morala že plačati po 143 nemških vinarjev in danes, ko to pišemo, pa že stane švedska krona 147 nemških vinarjev in na Dunaju pa 205 avstrijskih vinarjev. K vsemu temu pridejo še stroški za dolgo vožnjo modre galice iz Švedskega v Ljubljano in končno še zavarovalni stroški na morju, ki so tudi sedaj zelo visoki vsled nevarnosti zaradi podmorskih čolnov. **Švedsko galico družba torej ne bo mogla izpod 4:50 K za kg oddajati** in na to dejstvo opozorimo vse naročnike, ki so denar na podlagi prejšnjih družbenih objav za galico že poslali ter jih s tem pozovemo, da kupnino za naročeno galico po tej ceni takoj doplačajo.

Danes stane švedska modra galica na mestu 300 švedskih kron in v Avstrijo postavljena blizu 7 K za kg. S sedmimi kronami za kg galice bodo brzkone morali spomladati vsi tisti računati, ki bodo prisiljeni galico od trgovcev kupovati. Če je komu švedska galica pri družbi predraga, in zanjo ne mara, ne stori družbi nikake škode, kajti ona ima že sedaj za svojo galico ponudbe po 5 K za kg pri oddaji v celih vagonih.

V kolikor bo kranjska kmetijska družba dobila cenejšo modro galico od kmetijskega ministrstva, bo to galico razmerno razdelila na posamezne naročnike in bo denarno razliko v gotovini vrnila.

Škropljenje trt proti peronospori je pri tako ogromni ceni modre galice res silno drago, a *vinogradniki naj ne pozabijo, da je danes cena vinu podvojena in da torej s lehkoto nosijo večje stroške za škropljenje*, ki jih jim povrne visoka cena vinu, ne glede na to, da se brez škropljenja ni nadejati kake trgatve in da neškropljene trte lahko za več let ali celo popolnoma opešajo.

Sicer se pa naredi škropljenje lahko veliko ceneje, če se vzame samo polovico običajne množine galice in druga polovica se pa nadomesti z galunom, ki stane kg samo 60 vinarjev. Zmes od polovice modre galice in polovice galuna ni ne le skoraj za polovico ceneja, ampak še celo veliko boljše učinkuje kakor zmes od galice same, ker se veliko bolj listja drži in dež škropiva tako lahko ne odpere. Kranjska kmetijska družba je zaradi tega že kupila več vagonov galuna, ki ga bo oddajala po 60 vinarjev kg ter že sedaj sprejema naročila

tudi na galun. Nujno priporočamo vsem tistim, ki so pri družbi modro galico naročili, da takoj naroče tudi galun, vsled česar bo družba mogla vse naenkrat razpošiljati in tako naročnikom precejšnje stroške prihraniti. Navodilo kako se dela zmes od modre galice, galuna in apna, objavimo v kratkem iz peresa strokovnjaka.

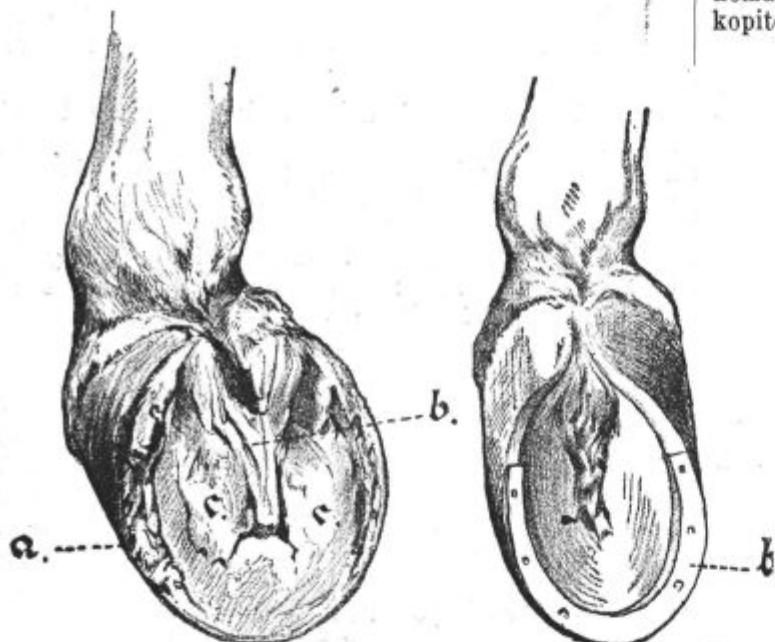
C. kr. kmetijska družba kranjska.

Soseda Razumnika konjereja.

(Dalje).

Bistro so odvedli h kovaču skupno s staro Bredo. Veselo je tekla Bistra ob njeni strani. Kovačnice se ni nič bala in tudi ropota ne, ker je bila že tega privajena.

Bilo je zgodaj zjutraj. V kovačnici še ni bilo drugih konj. Brede se je kovač takoj lotil, Bistro pa so za ta čas privezali.

Podoba 62.

Podoba 63.

Ko je kovač Bredi trgjal stare podkve, je Bistra zvedavo opazovala celo kovačnico in delo kovačevo.

Stara Breda je bila seveda mirna, ker je bila že neštetokrat prej podkovana. Bistra pa je posebno opazovala kako so Bredi dvigali noge, primerjali in pribijali nove podkve.

Prišla je ona na vrsto.

Dviganja nog in potrkavanja s kladivom je bila že privajena in tudi tu ni delala nikakih težkoč.

Saj ji ni bilo ničesar tujega; poznala je svojega gospodarja in hlapca, ki sta jo krmila, pa tudi stara Breda ji je bila znanka.

Samo enkrat se je prestrašila, ko je kovač po nerodnosti zagnal kladivo na kos pločevine in je vsled tega po celi kovačnici zabrnelo.

„Bodi previden,“ je rekel Razumnik kovaču. „Bistra je zelo boječa in plašljiva. Ako se preveč prestraši, ne bo niti minute mirna.“

Kovač se je potrudil ugoditi Razumnikovi prošnji in se je skrbno izogibal vsega, kar bi moglo povzročiti kak neprimeren ropot. Kmalu je bilo kopito porezано in kovač je pomeril podkev.

Ko je ta zabijal prve žeblje, se je Bistra zopet nekoliko zbala. Razumnik ji je hitel ljubeznivo prigravarjati in jo božati ter ji je vrhutega dal še par koščekov sladkorja in Bistra je bila zopet popolnoma mirna.

V kratkem je bilo podkovanje popolnoma končano. Bistra je imela sedaj prve podkve. Veselo je pekotala proti domu.

„Vendar je šlo vse po sreči,“ je rekel Razumnik kovaču, ko se je hlapec z živalmi odstranil. „Odkrito povedano, nekoliko pa sem se prvega podkovanja le bal, ker je bila Bistra že od rojstva sem vedno zelo boječa. Ko bi se bila danes preveč prestrašila, bi jo v drugič gotovo prav težko spravili semkaj. Plašna bi bila seveda potem celo življenje in s podkovanjem bi bil za vselej velik križ. Hvala Bogu, sedaj je srečno prestano in sem zelo vesel.“

V tem sta zaslišala s ceste peketaanje konj.

Tone je prišel kovat svojo staro kobilo in njenega potomca triletnega žrebeta.

„Je res velik križ,“ je rekel Tone proti možakoma. „Ne vem kako je to, tudi žrebe ima že ploščnato kopito kot njegova mati tale stara kobila.“

„Pa pogledjmo njegovo kopito kakšno je,“ je rekel kovač. „Zadnjič sem ga komaj mogel podkovati.“

Kovač mu je kmalu potrgal stare podkve.

„Kopito je res že prav ploščato, stric Tone!“ mu je rekel Razumnik. „Robovi so krhki, podplatni del ploščat in strela je celo nižja od robov, oziroma rase že nižje kot so robovi in se skoraj prej kot ti dotika tal. (Glej pod. 62.) Podkovanje bo seveda težavno. Ali smem pogledati tudi kobilina kopita?“

Ko je kovač tudi kobilu potrgal podkve, je zaklical: „Kobila ima že pravo pravcato polno kopito. Čudno, da sploh še more hoditi!“

„Saj po trdih tleh res že tudi silno težko hodi,“ je odvrnil Tone. „Ako le stopi na majhen kamenček, pa jo to že zelo boli. Ne vem, kaj naj počnem z njo.“

„In jaz pa ne vem, kako naj jo še podkujem,“ je godrnjal kovač. „Kopito je že tako trhlo, da nimam kam zabiti žeblje, da bi potem držali.“

„Žeblje zabij v prstni del kopita,“ mu je svetoval Razumnik. „Tudi bi ji jaz ne pritrđil navadne podkve, ampak mostiščasto podkev, to je tako, ki je v petnem delu zvezana s povprečnim železom.“

„Saj bom tudi naredil tako, ker je to še edino pravilno in mogoče,“ je odvrnil kovač.

„Za staro kobilo mi ni več dosti, da bi se dalo kopito le vsaj pri skopljencu še popraviti,“ je pravil Tone. „Ali ni nobenega pripomočka za to? Če tudi ta dobi taka kopita, je to zame seveda velika škoda in ne bom vedel potem kaj početi. Tudi ne bom jaz tega kriv!“

„Kriv? Ne vem, Tone,“ ga je zavrnil Razumnik. „Kobila je imela vendar že od mladih nog slaba kopita, ti si to dobro vedel, pa si nisi prav nič pomišljal pripuščati jo. Tako je. Sedaj bi si pa rad umival roki in krivdo odvrnil od sebe.“

„Kaj se menda napake na kopitih podedujejo?“ je neverno vprašal Tone. „Vedno sem mislil, da žival dobi ploščnato kopito vsled napačnega porezovanja. In tega je po mojem mnenju kriv edinole prejšnji stari kovač!“

„Gotovo je mogoče, da pokvari kovač dobro kopito. S premočnim porezovanjem gotovih delov takorekoč

kopito naravnost prisili, da postane ploščnato," je pojasnjeval Razumnik. „Popolnoma gotovo pa je, da žival podeduje po starših dovzetnost za tako kopito. Isto velja tudi za ozko kopito, ki je zelo ozko pa preveč globoko. (Glej pod. 63.) Ravno kopitne napake se kaj rade podedujejo.“

„Ko bi bil pa to vedel, bi ne bil kobile nikdar pripuščal," je zatrdil Tone. „Skrbi me le ploščnato kopito žrebetovo. Ali res ni nobenega sredstva, s katerim bi se dalo kaj pomagati!?"

Razumnik mu je svetoval: „Naj mu kovač pribije mostičasto podkev. Strela bo s tem zopet nekoliko potisnjena nazaj. Tudi bi bilo dobro, da veliko hodi po nekoliko trših tleh. Če mu pridno izpiraš podplat in ga natiraš z vazelino, tudi ne bo škodovalo. Predvsem pa ti svetujem namazati venec vsaj po dvakrat na teden z mazilom, ki si ga napraviš iz enega dela lovorjevega olja in enega dela vazeline. Rog bo potem hitreje rasel. V pol leta se bo že stena toliko okrepila, da bo kovač mogel dobro pribiti podkev.“

Tone se je ravnal po tem navodilu. Kopito se je res izboljšalo, toda popolnoma dobro seveda ni bilo nikoli več.

Nesreča je Toneta izmodrila in sklenil je, nikdar več ne pripuščati kobil, ki imajo slaba in napačna kopita ali pa kake druge večje napake.

Vojne zadeve.

Odredba

ministra za trgovino v soglasju z udeleženi ministri, z dne 29. novembra 1915, gledé določanja najvišjih cen za svinjsko mast, za špeh in za svinjino.

Na podlagi cesarske naredbe z dne 10. okt. 1914., drž. zakonika št. 274., ukazujem sledeče:

§ 1.

100 kg čiste teže svinjske masti ali pa špeha sme prodajati izdelovalec prodajalcu za nadaljno prodajo po téhle najvišjih cenah:

1. V času od 16. decembra 1915 do vštetelega 15. januarja 1916:

za izcvrto čisto mast . . .	721 K;
za surovo salo	680 "
za surov špeh	639 "

2. v času od 16. januarja 1916 do vštetelega 15. febr. 1916:

za izcvrto čisto mast . . .	670 K;
za surovo salo	628 "
za surov špeh	608 "

3. v času od 16. februarja 1916 do 15. marca 1916:

za izcvrto čisto mast . . .	618 K;
za surovo salo	575 "
za surov špeh	556 "

4. od 15. marca 1916 naprej:

za izcvrto čisto mast . . .	567 K;
za surovo salo	525 "
za surov špeh	505 "

§ 2.

Najvišja cena velja za čisto blago brez posode in brez oboja, če se plača takoj v gotovem denarju in za železniško ali za ladijsko postajo prodajalčevo.

Pri prodaji na upanje je dovoljeno zahtevati preko najvišje cene le obresti, ki menjičnoeskontne obrestne

mere Avstro-ogrské banke ob sklepu kupčije ne presejajo za več kot 2 %.

§ 3.

Za podelan špeh, za slanino, za prekajen, za papriciran ali za obarjen špeh in pa za druge vrste desertnega špeha naj določi ceno deželna politična oblast za kupčijo med pridelovalci in prodajalci.

Pravtako naj deželna politična oblast določi cene za prodajo teh vrst špeha v trgovini nadrobno, to je tedaj, če prodaja bodisi izdelovalec ali pa prodajalec to blago tistemu, ki ga porablja.

Te cene se morajo določiti po dobah in stopinjah, sorazmerno dobam in stopinjam, ki so navedene v § 1.

Politična deželna gosposka more določiti najvišje cene sveže svinjine in blaga iz svinjine (prekajenega mesa in klobas) tudi v kupčiji med izdelovalcem in prodajalcem in pa za prodaj na drobno.

§ 4.

Deželna politična gosposka naj objavi cene, ktere je bila določila.

Trgovinsko ministrstvo more premeniti te cene sporazumno z notranjim in s kmetijskim ministrstvom.

§ 5.

Kdor zahteva, obljubi, da ali pa sprejme bodisi zase ali pa v imenu kake tretje osebe za kako blago, za katero je v tej odredbi ali pa v predpisih, izdanih na podlagi te naredbe določena najvišja cena, višjo ceno ali pa kako drugačno, sicer nevracunljivo stransko dajatev, tega kaznuje politična oblast I. stopnje z globo do 5000 K ali pa z zaporom do 6 mesecev, ako ni njegovo dejanje že sicer v višji meri kaznjivo.

§ 6.

Ista kazen doleti tistega, kdor vedoma ali pa vsled premale skrbnosti v svojih poslih sodeluje pri tem, da kak uslužbenec, kteremu je prodaja tega blaga prepuščena, ali pa kak človek, ki posreduje kupčijo, ravna proti tej odredbi ali pa proti predpisom, izdanim na podlagi te odredbe; kdor kakršnokoli ravnanje proti dolpcilom te odredbe in proti predpisom, izdanim na podlagi te odredbe, po kterikoli osebi podpira ali prikriva.

§ 7.

Ta odredba je veljavna od tedaj, ko se razglasi.

Štev. 32.856.

Razglas c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem

z dne 28. novembra 1915. l., št. 32.856.,

o določitvi cen za nadrobno prodajo krompirja pridelka leta 1915 za čas od 1. decembra 1915 dalje.

Na podstavi § 5. ministrskega ukaza z dne 22. septembra 1915. l., drž. zak. št. 276., zankazuje deželna vlada z veljavnostjo za celo deželo Kranjsko, da se pri nadrobni prodaji krompirja pridelka leta 1915 izvzemli rogljičarje od 1. decembra 1915 dalje do preklica naslednje cene ne smejo prekoračiti, in sicer:

- za prebran jedilni krompir za 1 kg 13 v,
- za neprebran krompir (krompir za industrijo in za krmljenje) za 1 kg 12 v.

Za nadrobno prodajo se smatra, kadar se prodaja porabnikom, in sicer v množinah do 10 metrskih stotov.

Prestopke kaznuje po določitih ministrskega ukaza z dne 22. septembra 1915. l., drž. zak. št. 276., politično

oblastvo I. stopnje z denarnimi kaznimi do 5000 kron ali z zapornimi kaznimi do šest mesecev.

Ta razglas dobi moč 1. decembra 1915.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

C. kr. deželni predsednik:
Baron Schwarz s. r.

Štev. 32.944.

Razglas c. kr. deželnega predsednika za Kranjsko

z dne 28. novembra 1915, štev. 32.944,

o cenah, ki se jih je držati pri prodajanju sena.

V sporazumu s c. in kr. 5. armadnim etapnim poveljstvom določa deželna vlada do preklica, da se pri prodajanju sena v deželi Kranjski naslednje najvišje cene za metrski stot ne smejo prekoračiti, in sicer:

za prešano seno 9 K 50 v
za rahlo seno 8 K 50 v.

Prestopki te odredbe se kaznujejo, v kolikor ne prihajajo v poštev strožja določila §§ 14. do 16. cesarskega ukaza z dne 7. avgusta 1915, drž. zak. štev. 228., po ministrskem ukazu z dne 30. septembra 1857, drž. zak. štev. 198., z denarjem od 2 do 200 K ali z zaporom od 6 ur do 14 dni.

Predstojče cene stopijo v veljavo z dnem 1. decembra 1915. l.

Z taistim dnevom izgubi veljavo razglas c. kr. deželne vlade z dne 9. avgusta 1915, št. 20.847.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 28. novembra 1915.

C. kr. deželni predsednik:
Baron Schwarz s. r.

Štev. 32.683.

Ukaz c. kr. deželnega predsednika za Kranjsko

z dne 1. decembra 1915., št. 32.683.,

o nadrobni prodaji ješprenja, ajdove moke, koruzne moke in koruznega zdroba.

Na podstavi § 19. cesarskega ukaza z dne 21. junija 1915. l., drž. zak. št. 167., se zaukazuje tako:

§ 1.

Za nadrobno prodajo ješprenja, ajdove moke, koruzne moke in koruznega zdroba se določajo za kilogram naslednje prodajne cene:

ješprenj št. 10	66 h;
ješprenj št. 9	68 h;
ješprenj št. 8	70 h;
ajdova moka, bela št. 1	82 h;
ajdova moka, temna št. 2	58 h;

koruzna moka in koruzni zдроб: vsakokratna od vojnega prometnega zavoda za žito določena oddajna cena z 10 % nim poviškom.

§ 2.

Prodajalci so dolžni z razločno vidnim napisom označiti reči (§ 1.), ki jih imajo v svoji prodajalni, po posameznih vrstah in poleg te označbe hkrati razločno označiti cene posameznih vrst po teži.

§ 3.

Vsako mešanje ali drugo izpreminjanje kakovosti za prodajo pripravljenih reči (§ 1.), je najstrožje prepovedano.

§ 4.

Prodajalci v § 1. navedenih reči morajo nabiti odtis tega ukaza v svoji prodajalni na dobro vidnem pozornost vzbujajočem mestu.

§ 5.

Prestopke tega ukaza kaznuje, kolikor se ne kaznujejo kazenskosodno, na podstavi § 35. cesarskega ukaza z dne 21. junija 1915. l., drž. zak. št. 167., politično okrajno oblastvo z denarno kaznijo do dvetisoč kron ali z zaporom do treh mesecev, v obtežljivih okoliščinah pa z denarno kaznijo do 5000 kron ali z zaporom do šest mesecev.

§ 6.

Ta ukaz dobi moč z dnevom razglasitve.

C. kr. deželni predsednik:
Baron Schwarz s. r.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčeve ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismu priložena 1 K v znakah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zадnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh vlaših zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 136. Dve svinji, ki sem jih dobil pred dvema leti iz deželne prasičerejske postaje na Vrhniki, skotevate mladiče, ki redno nekaj mesecev po rojstvu dobe srbečico, t. j. izpuščaj na koži. Ta izpuščaj so drobni mozolji, ki se polagoma posuše in poizgube. Živali se močno drgnejo, zelo upadejo in mršavo izgledajo, dasi drugače rade žro. Tudi svinji, ko sem jih dobil, ste imeli ta izpuščaj, a sem ga odpravil in zato sem prepričan, da se bolezen podeduje. Svinjake imam snažne in dvakrat na leto prebeljene. Pri drugih prasičih te bolezni ni. Sčim se prežene srbečica pri prasičih, in ali je meso od tako bolnih živali užitno? (F. V. v Š.)

Odgovor: Prasiči morejo dobiti na koži razne izpuščaje in se ta bolezen imenuje ekcem na koži. Ekcem se vedno naredi vsled napačnega presnavljanja, kateremu so vzrok: slaba krma, napačno sestavljena krma in zlasti nezadostna svetloba v svinjaku. Bolezen sama ni podedljiva, pač pa dovzetnost za to bolezen. Ekcem tudi ni nikaka kužna bolezen in zato razkuževanje svinjaka nič ne pomaga. Razumneje je bolezen preprečiti nego je zdraviti. Ekcem na koži prasičev se prepreči s pravilnim krmljenjem, z dobrim svinjakom, ki je dovolj svetel, in prav posebno s tem, da se prasičem prilika veliko na prostem gibati. O zdravljenju ekcema, ki je raznovrsten, prijavimo svojčas obširen spis. Meso od tako bolnih prasičev je užitno, ker ni v nikakem oziru drugačno kakor od zdravih prasičev.

Vprašanje 137. Pri eni svinji sem opazil nekaj čudnega. Svinja je bila nedvomno breja, dobila je že mleko, a storila vendarle ni. Velik trebuh je polagoma izgnil, svinja se je vnovič ubrejila ter skotila pet pujskov. Če bi na žival ne pazili, bi mislil, da je svoje mladiče požrla; kar je pa izključeno. Sploh ni bilo pri svinji nikakega sledu o kakem porodu. Kaj utegne biti vzrok, da nedvomno breja svinja ni storila, se je vnovič ubrejila ter je potem redno storila? (F. V. v Š.)

Odgovor: Vse to ni nič čudnega in se da čisto naravno razlagati. Prav mnogokrat se pripeti, da plod odmrije. Vzroki temu so različni. Tudi uroda odmrliga plodu more biti različna, in sicer plod v maternem telesu zgolje, se razmoči, se posuši ali pa žival povrže. V Vašem slučaju se je plod brčkone posušil, ostanki v prasečniku, t. j. v tistem delu, kjer se plod razvija, živali ne nategujejo in torej ni nikake ovire, da se je svinja zopet ubrejila. Če žival odmrliga plodu ne povrže in je mehur, v katerem leži plod, predrt ter pride zrak blizu, potem plod zgrije. Če pa plod ne more zginiti, pa se razmoči ali posuši. V prvem slučaju se plod takorekoč raztopi, tekočino prasečnik vsrkava in navadno se izcini počasno vnetje prasečnika, ki je za žival zelo nevarno. Če se pa plod posuši, je pričetek isti kakor če se plod razmoči, samo da prasečnik varka vse sokove in se ne pojavi nikako vnetje, ampak končno ostane le majhen ostanek, ki se imenuje kameniti plod in ki pri svinji lahko odide pri prihodnjem porodu, ali pa se v njej šele najde, kadar se žival zakolje.

Vprašanje 138. Dogovoril sem se z žensko, da pride k meni v službo za dekle ter sem ji dal 20 K are, ki jo je dobila na račun svojega zaslužka. Dekla pa službe noče nastopiti in torej vprašam kaj mi je storiti in ali imam pravico aro nazaj zahtevati? (J. H. v Z.)

Odgovor: Vi ste naredili z dotično dekle službeno pogodbo ter imajo glede pravnega razmerja veljavo vse zakonske določbe in v tem slučaju še posebej poselski red za Kranjsko. Vi morete dekle s postavnimi pripomočki prisiliti, da nastopi sprejeto službo. S tako silo pridobljenega posla v hiši imeti ni dobro in Vam zato ne priporočamo ga s silo tirati v službo, ki je ne mara sprejeti. Denarno vsoto, ki ste jo dali dekli na račun njenega zaslužka v obliki are, pa mora dekla vsekako vrniti in če tega ne stori izlepo, pa jo iztirjajte sodnijskim potom.

Vprašanje 139. Pred tremi meseci mi je krava skotila telico, ki je imela štiri močne popkove žile, ki so se nerade zacelile; končno se je koža vendarle zacelila, a pod kožo je ostal trdi popek, ki se je sedaj zmeščal, je vedno večji, telica močno boli in vse kaže, da se pod kožo nabira gnoj. Telica je vedno klavna, nerada je in je mršava. Kako je zdraviti bolan popek pri telici? (I. M. v O.)

Odgovor: Pri porodu telice se je nepravilno ravnalo in se je popkovina razcefedrala, vsled česar ste videli več stremen in ste napačno sodili, da je imela mlada žival več popkovih vezí. Taka razcefedrana popkovina se navadno okuži in se potem popek nerad zaceli. Kužilo je pa vendarle pod kožo v zaceljenem popku ostalo in se sedaj popek znotraj gnoji. To je zelo nevarno, kajti kužilo more priti v kri, vsled česar se cela žival okuži. Taka žival je seveda bolna in je zato mršava; končno ji prične noge otekati ter žival pogine, če ni pravočasno živinozdravniške pomoči. Pri naši družbi dobite za 10 vinarjev navodilo kako je s takim popkom ravnati. Sicer je pa pri Vaši telici brčkone vsaka pomoč že prepozna in Vam nujno priporočamo žival mesarju prodati, dokler je meso še užitno.

Vprašanje 140. Moja dobrih petčetrlet stara telica se že poja, a se mi zdi premlada, da bi je pripustil, ker bi rad vzredil lepo kravo, ki naj bi storila prvič šele v drugi polovici tretjega leta. Tujakšnji gospodarji mi pa svetujejo z ubrejenjem ne odlašati, češ da se pozneje taka telica ne bo hotela več ubrejiti. Ali se res mora telica takoj pripustiti, ko se prične pojati? (M. K. v S.)

Odgovor: So telice, ki se sploh zgodaj prične pojati, kar se zlasti dogaja, če se jih v drugem letu krmi s pretečno krmo, se jim ne da dovolj pregiba na prostem in če v hlevu stoje poleg drugih krav, ki se pojajo, ali poleg

kakega živabnega bika. Zato pa premlado telico vendarle ni pripustiti, ker ni res, da bi se pozneje ne ubrejila, kajti premlada zaskočena telica zaostane v razvoju, iz nje ne postane lepa in postavna krava in vrhutega premlada krava skoti slabotno tele. Sicer zadostno, a ne pretečno krmo in z zadostnim pregibom na prostem, skrbite, da se telica spolno ne bo razburjala in takrat, ko pride čas jo pustiti zaskočiti, pa z dobrim krmljenjem vzbudite pojanje in telca se bo gotovo ubrejila, če bo drugače zdrava.

Vprašanje 141. Ali velja za odstavljenе pujske tudi maksimalna cena kakor za klavne prasiče? (J. J. v V.)

Odgovor: Maksimalne cene so postavljene samo za klavno živino, in sicer za goved in prasiče, ne pa za plemensko živino. Odstavljeni pujski niso klavna živina, ampak so za rejo ali za pleme in zato zanje ne velja maksimalna cena.

Kmetijske novice.

Sadjarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče, ki se hočejo praktično izvežbati v obrezovanju in oskrbovanju drevja, v cepljenju in gojitvi drevja v drevesnici. Tečaj bo trajal od 15. februarja do 15. maja 1916. Sprejme se 12 vajencev v starosti od 15 let naprej. Sadjarski vajenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali pa domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu, pošta Novomesto na Kranjskem, do 5. januarja 1916.

Viničarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče iz vinorodnih krajev, ki se hočejo praktično izvežbati v vseh potrebnih vinogradniških in trtničnih delih. Tečaj bo trajal od 15. februarja do 31. oktobra 1916. Sprejme se 8 učencev v starosti od 16 let naprej. Viničarski učenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali pa domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu, pošta Novomesto na Kranjskem, do 5. januarja 1916.

Družbene vesti.

* **Udnina za leto 1916.** P. n. gg. družbene ude vljudno opozarjamo, da smo vsled vojnih razmer poslali nabiralne pole za udnino za leto 1916. samo onim podružnicam, ki so izrecno zahtevale nabiralne pole za udnino. Vsem drugim udom, če so uvrščeni v kako podružnico ali ne, razpošljemo terjalna pisma s poštними položnicami, da vsak lahko svojo udnino pri najbližjemu poštne mu uradu naravnost nakaže. (Ne zamenjajte družbeno poštno položnico, ki nosi številko 8.175, s kako drugo!) Udnino je najbolje takoj plačati, da se položnice ne založi in ker je tudi v družbeni pisarni sedaj lažje urediti zadevi udov, kakor ob Novem letu, ko se delo tako silno namnoži.

* **Sadno drevje za l. 1916.** Glasom sklepa družbenega občnega zbora z dne 19. aprila 1915 ne dobijo udje spomladi iz družbene drevesnice več po štiri, ampak letno le po tri sadna drevesa. Drevesa se pripravijo le za one podružnice in ude, ki svojo udnino pravočasno plačajo. Na naročila po 15. februarju se ne moremo več ozirati. One podružnice, ki so brez načelnikov, naj naznanijo, komu naj pošljemo drevesa glede pravilne razdelitve. Zaradi pomanjkanja drevja nikakor ne moremo sprejemati naročila na večje število dreves proti plačilu.

Diamalt se dobi v pločevinastih ročkah po 4½ kg, ki stanejo po 8 K, dobe se pa sedaj tudi manjše ročke po

1 kg, ki stanejo 2 K (brez poštnine). Opozarjamo na spis „Diamalt, dober pripomoček pri peki“ v peti številki letošnjega „Kmetovalca“.

* **Antiavita** v varstvo setev pšenice, turščice, grsha, graščice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabeli, kokošmi, golobi, fazani itd. si je družba z ozirom na predstoječo setev ozimne zopet nabavila. Osminka kile v dvanajstih litrih vode raztopljenega antiavita zadostuje za impregniranje 130 kg setve ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antiavita opozarjamo na spis „Odvračanje škode po vranah“ v „Kmetovalcu“ številki 2. z dne 15. marca 1914. Naroča naj se pravočasno pred časom setve, t. j. približno 15. februarja ali 15. septembra. Antiavit se dobi v zaklopnihah po 1 kg za 14 kron, $\frac{1}{2}$ kg za 7 kron 50 vin., $\frac{1}{4}$ kg za 4 krone, $\frac{1}{8}$ kg za 2 kroni 20 vin., 50 g za 1 krono 10 vin. (Nadaljevanje v inseratnem delu.)

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Slavnostna seja glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe kranjske dne 2. decembra 1915

ob priliki vladarske sedeminšestdesetletnice

Njegovega Veličanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I.

Udeleženci seje so se sešli v okrašeni sejni dvorani v prazničnih oblekah ter so bili navzoči tudi vsi družbeni uradniki.

Seji je predsedoval družbeni predsednik g. komercialni svetnik Povše, c. kr. deželno vlado je zastopal g. dvorni svetnik vitez pl. Laschan, deželni odbor namestnik deželnega glavarja v deželnem odboru g. dr. Evgen Lampe, in navzoči so bili podpredsednik g. prelat Kalan ter odborniki gg.: Bartol, Dimnik, Hladnik, Jan, Kosler, baron Liechtenberg, Piber, Rohrman in ravnatelj Pirc.

Po pozdravu p. n. gospodov zastopnikov visoke ces. kr. vlade in deželnega odbora govoril je družbeni predsednik približno sledeče:

Povod današnji naši slavnostni seja je misel, javno povdariti veliko važnost kmetijstva za državo, zlasti za časa velike vojne. Uspehi, ki se sme šteti v dobro naše kmetijstvo v obliki meri, so jasno dokazali, kolikega pomena je dobro uravnana kmetijska produkcija. Zato so jele kmetijske korporacije po naši državi prirejati zborovanja, na katerih povdarjajo pomen kmetijstva in pa to, da je ono v tej izredni, velevažni resni dobi v polni meri vršilo svojo dolžnost. Sovražniki so se zakleli, da hočejo ne le pokončiti našo armado, ampak da hočejo vso državo **izstradati** in tako zlomiti naš odpor. Nižeavstrijska kmetijska družba je prva priredila tako slavnost in povabila nanjo tudi našo družbo; jaz sem se udeležil zborovanja kot predsednik družbe. Na njeno zborovanje je došlo nebroj kmetovalcev več ministrov in celo dvoje cesarskih visokosti je počastilo zborovanje s svojo udeležbo. Vsa ta zborovanja se vrše v znamenju **zlatega klasa** in to povsem umestno, ker opravičene so besede, ki jih nosi vtisnjene to lično znamenje: »Zlati klas — reši nas!« Da, prav zlati klas, to je naše domače žito, pridelano od kmetijske roke, je šele omogočilo preskrbo armade in prebivalstva. Kljub temu, da je bila lanska žitna letina ena najrevnejših — smo vzdržali, ker smo omejili uporabo in varčnost. Pravtako vzdržimo letos ob srednji letini. S tem je prečrtan zlohotni načrt naših sovražnikov, posebno **Angležev**, ki so bahato svetu napovedali, da se bomo morali udati že vsled izstradanja. Res je, da se imamo zahvaliti za krasne uspehe na bojiščih našim zares

izredno hrabrim armadam, res je pa tudi, da je mnogo k temu pripomoglo to, da smo se vzdržali in zadostno prehranjevali z lastnimi pridelki. Tega uspeha se smemo radevati avstrijski poljedelci. Praznovati smemo slavje v znamenju zlatega klasa.

Smemo si nadevati ta znak, ker naše poljedelstvo je svojo nalogo zvesto in zavedno vršilo; kot **predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske** smem in moram tu v tej slavnostni seji reči: Naše kmetijsko ženstvo, naši stari kmetijski možje, cela naša komaj šoli odrasla mladina — vsi so podvojili svoje delo in opravili isto, kar so poprej v potu svojega obraza vršili gospodarji in najčvrstejši fantje, ki so odšli na boj v obrambo domovine. Vi doma ostali delavci, ve žene, starci in otroci: Vsa čast vašemu napornemu delu, le tako naprej, da obdelamo zemljo, in da dobimo iz nje živil, potrebnih armadi in ljudstvu!

Mislimo vsi in vedno na to, kaj žrtvujejo naši hrabri vojaki svoji domovini in nam, ko branijo krvoločnemu sovragu, da ne vdere v našo zemljo, kaj storé v varstvo naše velike Avstrije, v povzdigo nje moči in slave. Če bomo na to mislili, nam bo lahko napeti vse sile in obdelati našo zemljo ter se s tem izkazati vredne naše slavne domovine. Že od nekdaj velja izrek, da je za vojsko treba treh reči: Denarja, denarja in zopet denarja; sedanja velika svetovna vojna pa je dokazala, da denar sam ne pomaga dosti, ako zanj ni dobiti iz tujine žita in drugih potrebščin. Pridelali smo sicer, hvala Bogu, žita razmeroma zadostno množino; če bi bili pa tako napredovali v kmetijstvu, kakor naša zaveznica **Nemčija**, ki je na svoji gotovo nič boljši zemlji v minoletem stoletju pomnožila svojo žitno produkcijo za 134%, ko je naša žitna produkcija narasla le za 45%, — potem bi sovražnikom njihov perfidni naklep ne bil niti na um prišel.

To pa je sedanja vojna nedvomno dognala, da so prav imeli oni možje iz vrst agrarcev, ki so trdili v javnih zastopih, da more biti življenja sposobna le ona država, ki krije svojo potrebo iz lastnega pridelka. **Gorje nam**, ako bi ne bili imeli žita in drugih živil doma, gorje nam: zapadli bi v odvisnost, v sužnost tujih držav in narodov. Zato smemo zreti z zadovoljstvom na svoje delo, ko smo, prepričani o veliki resnici potrebe preživljanja iz lastnih pridelkov, bili trd boj za sedanje carinsko politiko, koje sad je, da je naš poljedelec intenzivnejše obdeloval svojo zemljo, da je — ker je mogel za svoje pridelke dobiti primerne cene, ki so mu pomogle in omogočile nakupovati za izboljšanje svoje kmetije več potrebnih strojev, — kupoval boljših semen in umetnih gnojil in dobival iz zemlje več pridelkov. Takrat smo morali prestat marsikak trpek, nepravičen očitek — a sedaj priznavajo državniki, učenjaki, zastopniki velikih mest, torej konsumentov, v svojih izjavah, da je bila prava sreča, da so se uveljavile za poljedelstvo varstvene **carine**.

Ko bo končno izvojevana po naših občudovanja vrednih armadah zmaga in časten mir zagotovljen, ko bodo vsi sloji šli na zopetno mirno delo za procvit ljudskega blagostanja, tedaj mora tudi naše kmetijstvo s podvojenimi silami na delo, da se izpopolni in da bo moglo samo, brez tuje pomoči, primerno in za zmerne cene preskrbovati državo z živili. Naša zemlja, osobito ona na Ogrskem, je zmožna pri intenzivnem obdelovanju dajati skoro še enkrat toliko žita. Avstrija je letos pridelala 16 milijonov met. stotov pšenice, Ogrska 50 milijonov met. stotov pšenice, rži pa Avstrija 27 milijonov met. stotov, Ogrska 13 milijonov met. stotov. Ko bi enako kakor v Nemčiji posluževali se umetnih gnojil, ko bi posvetili vso skrb dobremu semenu, od ktereja je v obliki meri odvisen uspeh, ako bi rabili stroje za intenzivno obdelovanje zemlje, bi naša država gotovo rodila toliko žita, da bi ga preostajalo, da bi mogli osobito dosti ovsu, ječmena in koruze porabljati za boljšo prehrano živine. Bili bi prva država v Evropi, ki bi bila povsem zmožna iz lastnega kriti

vso potrebo po živilih, kajti že Ogrska sama bi imela nad 200 milijonov met. stotov pšenice!

Kmetovalci moramo zreti mirno in zaupno v bodočnost. Naloga, ki nam pripada, utrditi državo, napraviti jo neodvisno od uvoza iz tujine, to moremo izvršiti. Kakor se bori v naši slavni armadi že veliko število vojakov iz naših kmetijskih domov, ki bodo v miru zopet vršili delo na polju, tako homo, če postopamo umno in vztrajno v kmetijskem napredku, prav kmetijski stanovi v Avstriji pripomogli, da ostane večno resničen izrek »Austria erit in orbe ultima.«

Gospodje tovariši v glavnem odboru, ki zastopate naše kmetijske podružnice, katerih je nad poldrugo stotino, ste se na moje vabilo zbrali k slavnostni seji, za katero sem po Vašem odobrenju zbral današnji, za nas Avstrijce slavni in veseli dan: saj je naš presvetli vladar, naš ljubljani in od celega sveta spoštovani cesar Franc Jožef I. zasedel na ta dan pred 67 leti slavni prestol Habsburški.

Naš modri vladar je torej dopolnil 67 let vladarstva, kar je pač malokteremu vladarju po Božji milosti bilo usojeno. Njegovi milosti je kmetijski stan dolžan hvale, da je tako lepo napredoval; zato hvalimo Boga, da nam je ohranjen modri vladar, ki je užival ime **cesarja miru**. Šele v Njegovi visoki in častitljivi starosti so prišli časi, ko je moral seči po meč: — prišla je sedanja svetovna vojna. Če kdaj, se morajo sedaj njegovi narodi v državi tesno okleniti Njega, ki ume modro voditi usodo države. V teh resnih časih hočemo tudi mi kmetovalci iz Kranjske, zbrani v naši staroslavni kmetijski družbi, prav v duhu svojih prednikov, iskati zavetja in sreče pri skrbnem ožetu vseh zvestih sinov njega obširne države, pri presvetlem cesarju, kteremu kot zastopniki kmetijskega ljudstva na Kranjskem prisegamo neomajno zvestobo, prisrčno udanost in otroško ljubezen.

Vaše visokorodje, gospod ces. dvorni svetnik pa, ki zastopate v današnji slavnostni seji visoko cesarsko vlado, prosim, da sporočite to našo udano izjavo neomahljive zvestobe Njegovemu Veličanstvu našemu najmilostljivejšemu predobremu vladarju, kteremu v tem resnem, zgodovinsko pomembnem času zakličemo v imenu našega kmetijskega ljudstva: **Bog nam ohrani našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I. še mnogo let v slavo in srečo Avstrije. Slava, trikratna slava!**

Tudi naši slavni armadi smo dolžni iskrene hvaležnosti, kajti naši hrabri vojaki varujejo nas, našo domovino, našo Avstrijo. Zato se hočemo — ne glede na žrtve, brez katerih je obramba domovine nemogoča — tudi mi radostno odzvati pozivu odbora, ki je v znamenju zlatega klasa priredil zbirko darov, namenjenih Rdečemu križu in vojnopomožnemu skladu za preskrbo ranjenih in invalidnih vojakov, pripadajočih kmetijskemu stanu. Razposlali smo poziv vsem našim podružnicam, ktere so naročile do deset tisoč znakov »Zlatega klasa«. Glavnemu odboru pa predlagam, da iz prihrankov nakloni direktno temu zakladu prispevek tisoč kron.

Predsednik je izrekel vsled soglasnega pritrjevanja med njegovim govorom, da so njegovi predlogi, ki se tičejo udanostne izjave in prispevka za vojnopomožni sklad v prid kmetovalcem soglasno sprejeti, čemur je sledilo ponovno odobravanje.

* * *

Predsednik je omenil izgubo, ki je zadela g. deželnega glavarja in njegovo obitelj vsled junaške smrti njegovega nadebnega sina na Soški fronti ter je prosil pooblastila glavnega odbora, da izreče g. deželnemu glavarju v imenu družbe najiskrenejše sožalje. Soglasno s toplim pritrjevanjem sprejeto.

Nato so udeleženci še dalje zborovali in se posvetovali o nekaterih nujnih zadevah, ki se tičejo kmetijstva v sedanjem vojnem stanju in nekaterih družbenih zadev.

Glavni odbor se je predvsem temeljito posvetoval o razmerah, ki bodo nastale, ker že sedaj ne dostaja za vse vrste domačih živali dovolj krme in bo to pomanjkanje vedno občutnejše, celo, ker ni skoraj nič močnih krmil na razpolaganje, vsled česar trpi vzreja mlade živine, krave vedno manj molzejo in prasiče ni mogoče dobro in popolnoma spitati. Glavni odbor je naročil tajništvu, nakupiti če le mogoče, močna krmila za vsako ceno in družbeni podpredsednik, g. kanonik dr. Lampe, je z obširno utemeljitvijo apeliral na g. vladnega zastopnika, da on kot referent za deželno kulturo pri deželni vladi vsestransko brani prid kmetijstva in naj se zlasti po možnosti prepreči neopravičena gonja proti kmetovalcem, o katerih se čisto nepravičeno trdi, da iz hudobnosti ne prodajajo svojih pridelkov, dasi so v resnici naši kmetovalci od svojih pridelkov več poprodali, kakor bi smeli, če naj ohranijo na svojih posestvih količkej redno gospodarjenje. G. podpredsednik tudi omenja mnogo neopravičenih obsodb kmetovalcev za prav malenkostne stvari, dočim ni slišati o obsodbah tistih, ki silno navijajo cene za vse gospodarske potrebščine, vsled česar postaja gospodarjenje na kmetijah od dne do dne težavnejše in skoraj nemogoče. G. podpredsednik je vnovič izrekel nujno željo, da se pri tozadevnih obravnavah zaslišijo vedno kmetijski večšaki.

Zastopnik deželne vlade v glavnem odboru g. c. kr. dvorni svetnik pl. Laschan je izjavil, da je položaj deželne vlade zelo težaven, ker mora ona skušati vsem slojem prebivalstva kolikor mogoče ustreči, da pa ima mnogokrat vezani roki, ker se mora ravnati po zahtevah vojaške uprave, kajti vsled tega, ker kranjska dežela leži v ožji vojni pokrajini, se mora ravnati po poveljih, ki jih izdaja armadno poveljništvo. Navzlic vsemu se pa deželna vlada vedno trudi po možnosti ustreči zahtevam kmetijskega stanu in pri tem prav dobro vé, da ni nikake hudobnosti od strani kmetovalcev. Glavni odbor je z veseljem vzel na znanje izjavo g. vladnega zastopnika.

Glavni odbor je naknadno odobril stavljeni predlog predsedništva glede imenovanja zastopnikov kmetijske družbe v odbor, ki bo imel nalogo presojeti tržne cene za razne kmetijske pridelke in izdelke.

Z ozirom na dejstvo, da je sedanja vojna pokazala precejšnjo zaostalost našega kmetijskega rastlinarstva, je sklenil glavni odbor v bodoče tej panogi posvetiti veliko večjo pozornost. Že sedaj je ukrenil glavni odbor pospeševati pridelovanje detelje in deteljnega semena s setvijo domačega semena, ki ima to veliko prednost, da domača detelja ni tako podvržena pozebi kakor tuja. Dobro ime, ki ga je svoječajno imelo kranjsko deteljno seme v tujini, je zopet pridobiti. Glavni odbor je soglasno pritrdil predlogu, da kmetijska družba predvsem domače deteljno seme skupuje in za čiščenje kupi moderni stroj.

Družbeni tajnik je poročal o stanju nakupa modre galice za l. 1916., kar je vzel glavni odbor odobrujoč na znanje ter dal tajniku pravico, da vse potrebno po svoji previdnosti ukrene.

(Konec prihodnjic.)

Vabilo

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Sori, dne 26. decembra 1915 popoldne po krščanskem nauku v ljudski šoli v Sori.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnika.
2. Pregled računov za leto 1915.
3. Pobiranje udnine za leto 1916.
4. Slučajnosti.

Podružnica c. kr. kmet. družbe kranjske v Sori,
dne 5. decembra 1915.

Franc Mihovc, načelnik.